

HISTORIEN OM PEDER FISCHER

Jeg vil her skrive en lille historie om min far Peder Fischer. Han blev født den 1. september 1883 på Kristiansgård, Løve mark, Gierslev sogn, Løve herred Holbæk amt.

Denne tegning af Kristiansgård er fra 1918

Fars forældre var ejeren af Kristiansgård, Christian Christiansen og Ane Marie Nielsine Fischer, som var datter af gårdejer Henrik Fischer, Horskildegård, Løve mark. Min fars forældre havde giftet sig få år i forvejen og Peder havde en søster, Marentine, der var et par år ældre end Peder. Kristiansgård var i slægtens besiddelse i over 100 år. Næmlig fra sidst i 1700-tallet til sidst i 1800-tallet. Gården ligger lidt syd for Løve by. Den ligger på Slagelse-Kalundborg landevejen, næsten lige ud for den sydlige adgangsvej til Løve by.

Min far blev den 17. november 1883 døbt i Gierslev kirke. Han blev døbt Peder Fischer Christiansen, og ikke som både sin far, farfar og oldefar Christian Christiansen. Hans tipoldefar hed Christian Nielsen, og han var den første beboer på Kristiansgård.

Allerede året efter den 2. Juli 1884 døde hans mor. Peder kom derefter i pleje hos sin moster og onkel, Maren Sofie og Peder Bell, Svallerup mark. Hans søster, Marentine, blev hos faderen, der snart efter konens død giftede sig igen. Peders far blev ikke så gammel, han døde den 2. august 1895. Hans enke, Laura, og Marentine blev boende på gården i et par år mere, hvorefter Laura solgte Kristiansgård. Derefter rejste Laura og Marentine til København. Laura forblev enke. Marentine giftede sig senere med Valdemar Christensen.

1. Farfar med sine 2 børn, der havde mistet deres mor. 2. Moderen Ane Marie

1. Peder Bell og Maren Sofie. 2. Maren Sofie, Peder og pleje-søster Ingeborg

Peder voksede så op hos sin moster og onkel ved Svallerup strand. Onkelen var den i vide kredse kendte spillemand Peder Bell, som spillede rundt omkring på Kalundborg egnen. Peder Bell blev ikke gammel. Han døde midt i 1890-erne. Hans enke blev boende og drev gården videre. Efter at min far var blevet konfirmeret hjalp han sin moster og plejemoder med driften af gården.

Bell-gården ved Svallerup strand. Akvarel af Eyvind Olesen, 1943

Derude på gårdens jorder fandt far flere stenøkser fra bondestenalderen.

Peder Fischer's plejemoder, Maren Sofie, tog efter sin mands død endnu et plejebarn til sig: Det var Ingeborg Olsen, der så også voksede op derude ved stranden. Da Ingeborg blev voksen giftede hun sig med Laurits Larsen. Ingeborg og Laurits overtog med tiden gården. Maren Sofie Bell blev boende på gården resten af sit liv. Ingeborg og Laurits fik kun et barn, det var en dreng, som fik navnet Poul. Efter at Poul's forældre havde overtaget gården voksede Poul så op og blev voksen. Han blev gift med Gunhild, der var født i Uggerløse. De kom så som gifte til at bo på ejendommen hos Poul's forældre. Ingeborg døde i 1979. Laurits var allerede død i 1952. Efter Ingeborg's død overtog Poul og Gunhild gården i 1980. De fik også kun et barn, en søn, der blev døbt: Frank. Han fik en uddannelse som skytte. Poul Larsen døde i 1999, Gunhild døde 3-4 år senere. Frank overtog derefter gården.

Peder giftede sig da han var midt i tyverne med Kristine Jensen, der var fra Nyrup ved Kalundborg. De bosatte sig på Jødelandsgården ved Gørlev, som Peder havde arvet efter sin plejefader, Peder Bell's forældre. Her på Jødelandsgård blev de to ældste af børnene født. Først Margrethe, dernæst

Christian. Den tredje og sidste af børnene, Viggo, blev født senere. Familien flyttede efter nogle års forløb til Myrdalsgård i Svallerup. Her blev Viggo så født. Margrethe blev født i 1908, Christian i 1910 og Viggo i 1918.

1. Familien på Jødelandsgård. 2. Børnene på Myrdalsgård nogle år senere.

Viggo blev desværre født som åndssvag, som man sagde dengang. Nu hedder det vel evnesvag eller mentalt handikappet. Derfor måtte Viggo i perioder bo i København, hvor han så fik specialundervisning. Som voksen hjalp Viggo til derhjemme på gården så længe hans far var ejer af ejendommen. Da Viggo var midt i tyverne fik han så sit hjem på Andersvænge ved Slagelse, der var en institution for mentalt handikappede. Peder købte på et tidligt tidspunkt sin første bil. Han var bilejer livet igennem. Først i 1930-erne havde Peder og Kristine sølvbryllup. Så vidt jeg ved, var det så i 1934 at Kristine døde, efter lang tids sygdom. Hun blev begravet på Svallerup kirkegård.

Myrdalsgård, udsnit af maleri af Eyvind Olesen fra 1936

Midt i 1930-erne, nogen tid efter Kristine's død, blev min kommende mor, der var født Lovise Nielsen, ansat som husbestyrerinde på Myrdalsgård. Peder's søn, Christian, købte i 1936 en margarine fabrik i Ringsted. For at hjælpe ham i gang med den rejste Peder og Lovise så til Ringsted. Myrdalsgården blev forpagtet ud til Peder's svigersøn, Kristian Svendsen, og datter, Margrethe, der netop da havde giftet sig. Kristian var kommet fra Jylland. Dernæst blev Christian Fischer gift med Else, der var datter af en af købmændene i byen, hvor Christian solgte sin margarine. Peder og Lovise blev gift i starten af 1937 i Svallerup kirke. De købte købmandsforretning i Øster Stillinge.

Købmandsforretningen i Øster Stillinge, familiens hjem fra 1937 -1943

Her i Øster Stillinge fik Peder og Lovise deres 3 børn. Mogens var den første, jeg blev nemlig født om vinteren 1938, Dernæst Erling, der kom til sidst på året 1939. Og som den sidste Annette, der kom til verden sidst på året 1942.

I 1943 døde Erling, kun 3 år gammel. Han blev dræbt af en lastbil, da vi løb og legede foran huset, hvor vi boede. Erling blev begravet i Kirke Stillinge.

Så skete der det, at Peder ville tilbage til gården, som han havde bortforpagtet. Forretningen i Øster Stillinge blev solgt, og vi rejste til Svallerup. Men her blev vi ikke ret længe, for nu savnede far livet som købmand. Han solgte da gården i 1944 og købte en købmandsforretning i Rye ved Gørlev.

Købmandsforretningen i Rye – Akvarel af Eyvind Olesen fra 1949

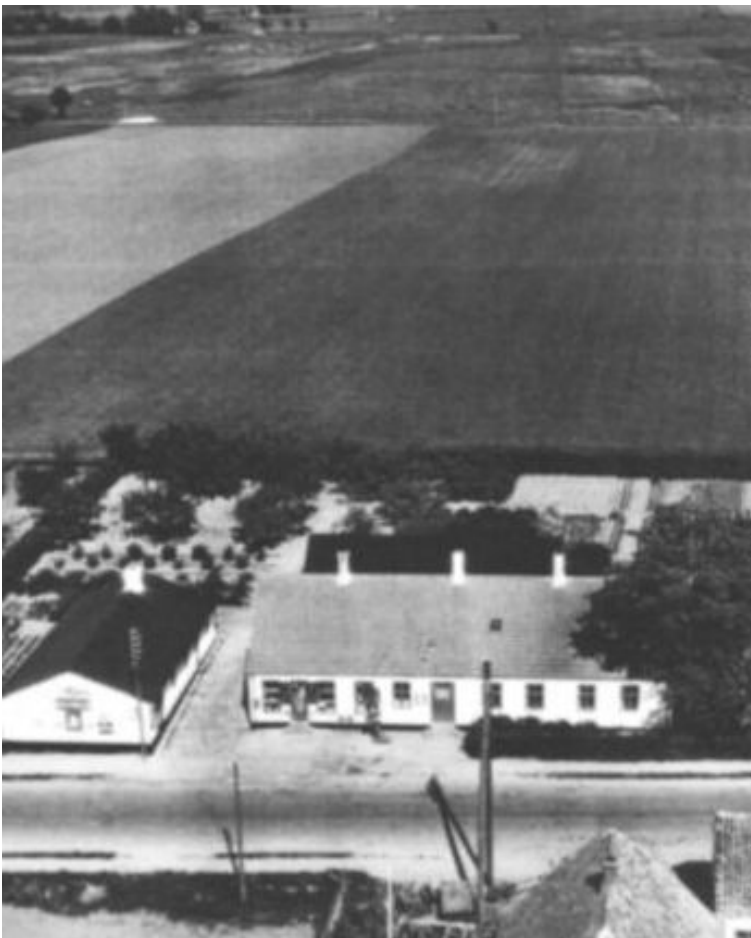

Fotos af den lille familie fra den første tid i Rye

Det er jo først her fra tiden i Rye, at jeg husker noget om, hvad der skete. Far lod til at trives med at være købmand. Og vi andre trivedes også. Jeg begyndte at gå i skole i 1945. Det var i Rye skole, der lå nogle få huse fra, hvor vi boede.

1. Købmanden, Mogens, Annette og fætter Niels. 2. Købmanden bag disken.

Peder Fischer
 Kolonial - Vin - Cigarer
 Telf. Gørlev 2

Rye, den	196	kr
1	Konfekt	3 95
2	Flønk	4 00
3	Ælloaglade	2 95
4	1 kg Figner	1 90
5	Pastiller	2 15
6	Nøddeblanding	7 55
7		2 80
8	Bolcher	
9		19 30
10	Flødekarameller	2 50
11		2 90
12		
13		94 00

1. Luftfoto af den gamle købmandsgård. 2. Eksempel på købmandsregning.

Den gamle købmandsgård bestod af 3 store bygninger, hvoraf de 2 var udhuse til korn og foderstoffer, samt kul og koks. Der var rum til oste og flasker m.v.

Desuden garage, vaskehus, brændselsrum, hønsehus og lokum. Udenfor var der tjæretønder. Øl- og sodavandskasser med tomme flasker. Foran butikken havde vi en benzintank, hvorfra vi solgte benzin fra Esso. Der var en stor have med mange frugttræer og frugtbuske. I stuehuset var butikken, kontor og bagbutik samt en stor lejlighed. Butikken var indrettet med diske langs de to vægge. Op ad væggene stod der møbler med skuffer og hylder. Der var en stor kaffekværn, der lå en stor stabel af klipfisk, der var isenkram og porcelæn samt en afdeling med tekstil. I bagbutikken var der en petroleumspumpe. Der var jo stadig nogle af vore kunder, der brugte petroleumslamper. I bagbutikken blev der især opbevaret kasser med øl og sodavand. Og der var en større mængde søm og skruer m.v. Der stod også en trætønde med spegesild. Og der var et skab op ad skorstenen, hvori der blev opbevaret tobaksvarer. Her kunne tobakken holdes tørt. Fra bagbutikken gik der trappe om til loftet. På væggen ved trappen hang der hele sider røget flæsk, spegepølser og røgvarer i det hele taget. Loftet blev først og fremmest brugt til lager for alle de forskellige kolonialvarer. Meget kom i sække, bl.a. sukker og mel. På loftet lå der en masse lampe glas fra fortiden. Nu var det kun nogle få af vore kunder, som ikke havde elektricitet indlagt. Tomme papkasser havnede også på loftet. Mange af varerne fik vi i papkasser. Oppe på loftet var der et ur til byens gadebelysning, hvor vi med jævne mellemrum indstillede, hvornår belysningen skulle tænde og slukke. I den ene gavl var der et værelse. Jeg husker, at i min tidlige barndom blev det brugt til pigekammer. Efterhånden havde vi ikke mere ung pige i huset. Senere overtog jeg værelset på loftet. Lejligheden bestod af gang, spisestue, pæn-stue, dagligstue, soveværelse, køkken og spisekammer. I de første år havde vi kakkelovne, senere fik vi indlagt centralvarme. Fyret kom til at stå i køkkenet. Vi fyrede med koks. Det var i 1951 at vi fik indlagt centralvarme. Det ved jeg, for det var det år, hvor jeg næsten hele året lå på hospitalet. Og det gjorde jeg, fordi jeg i januar måned fik en sygdom, der først og fremmest lammede mine ben, men delvis også andet. Da jeg senere var kommet ud af skolen og var blevet konfirmeret hjalp jeg til i butikken i det omfang kræfterne i benene slog til. Jeg hjalp især far med butikken, når der var travlhed. Og jeg hjalp til med at veje mel og sukker af, således at vi ikke skulle til at veje af når kunderne stod i butikken og bestilte varerne. Så det fremmede ekspeditionen. Far åbnede butikken allerede klokken 7 om morgenen, og han stod bag disken dagen lang, lige til klokken 17.30. De eneste pauser fra arbejdet, som han tog sig var normalt kun spisepauser og en pause til en god middags søvn. Jeg husker, at jeg i en periode havde en seng at sove i inde på kontoret, altså om natten. Da min søster, Annette, flyttede ud fra soveværelset fik hun en seng at sove i inde i dagligstuen. Far var aktiv som købmand lige til han som 77 årig blev syg og indlagt på Sæby sygehus. Hans sygdom skyldtes, så vidt jeg husker, at hans urin gik i blodet. Det skete på grund af prostata, der blokerede for at urinen kunne komme ud på normal vis. Han var syg i nogle få dage, før at han døde den 30. september 1960. Far blev begravet på kirkegården i Svallerup.

1961

PEDER FISCHER

Alt i Kolonialvarer

RYE - TELF. GØRLEV 2

JULI		AUGUST		SEPTEMBER		OKTOBER		NOVEMBER		DECEMBER	
L. 1		Ti. 1		F. 1		S. 1	18 s e trin	O. 1	Sol o. 7.17 n. 16.29	F. 1	
S. 2	5 s e trin	O. 2	Sol o. 4.18 n. 20.12	L. 2	☐	M. 2		T. 2		L. 2	
M. 3		T. 3		S. 3	14 s e trin	Ti. 3		F. 3		S. 3	1 s i advent
Ti. 4		F. 4		M. 4		O. 4	Sol o. 6.19 n. 17.36	L. 4		M. 4	
O. 5	Sol o. 3.36 n. 20.52	L. 5		Ti. 5		T. 5		S. 5	23 s e trin	Ti. 5	
T. 6		S. 6	10 s e trin	O. 6	Sol o. 5.25 n. 18.50	F. 6		M. 6		O. 6	Sol o. 8.24 n. 15.37
F. 7		M. 7		T. 7		L. 7		Ti. 7		T. 7	
L. 8		Ti. 8		F. 8		S. 8	19 s e trin	O. 8	Sol o. 7.32 n. 16.14	F. 8	
S. 9	6 s e trin	O. 9	Sol o. 4.31 n. 19.58	L. 9		M. 9		T. 9		L. 9	
M. 10		T. 10		S. 10	15 s e trin	Ti. 10		F. 10		S. 10	2 s i advent
Ti. 11		F. 11		M. 11		O. 11	Sol o. 6.33 n. 17.19	L. 11	Morten bisp	M. 11	
O. 12	Sol o. 3.44 n. 20.45	L. 12		Ti. 12		T. 12		S. 12	24 s e trin	Ti. 12	
T. 13		S. 13	11 s e trin	O. 13	Sol o. 5.39 n. 18.31	F. 13		M. 13		O. 13	Sol o. 8.33 n. 15.34
F. 14		M. 14		T. 14		L. 14		Ti. 14		T. 14	
L. 15		Ti. 15		F. 15		S. 15	20 s e trin	O. 15	Sol o. 7.46 n. 16.02	F. 15	
S. 16	7 s e trin	O. 16	Sol o. 4.40 n. 19.42	L. 16		Ti. 17	Gj. Hvitedag	T. 16		L. 16	
M. 17		T. 17		S. 17	16 s e trin	O. 18	Sol o. 6.48 n. 17.01	F. 17		S. 17	3 s i advent
Ti. 18		F. 18		M. 18		T. 19		L. 18		M. 18	
O. 19	Sol o. 3.54 n. 20.36	L. 19		Ti. 19		O. 20		S. 19	25 s e trin	Ti. 19	
T. 20		S. 20	12 s e trin	O. 20	Sol o. 5.52 n. 18.13	F. 20		M. 20		O. 20	Sol o. 8.39 n. 15.35
F. 21		M. 21		T. 21		L. 21		Ti. 21		T. 21	
L. 22		Ti. 22		F. 22		S. 22	21 s e trin	O. 22	Sol o. 8.00 n. 15.51	F. 22	
S. 23	8 s e trin	O. 23	Sol o. 4.58 n. 19.25	L. 23		M. 23		T. 23		L. 23	
M. 24		T. 24		S. 24	17 s e trin	Ti. 24	F.N.-dag	F. 24		S. 24	4 s i advent
Ti. 25		F. 25		M. 25		O. 25	Sol o. 7.02 n. 16.45	L. 25		M. 25	Juledag
O. 26	Sol o. 4.06 n. 20.25	L. 26		Ti. 26		T. 26		S. 26	26 s e trin	Ti. 26	St. Stephan
T. 27		S. 27	13 s e trin	O. 27	Sol o. 6.08 n. 17.55	F. 27		M. 27		O. 27	Sol o. 8.42 n. 15.40
F. 28		M. 28		T. 28		L. 28		Ti. 28		T. 28	
L. 29		Ti. 29		F. 29		S. 29	22 s e trin	O. 29	Sol o. 8.13 n. 15.42	F. 29	
S. 30	9 s e trin	O. 30	Sol o. 5.12 n. 19.08	L. 30	St. Michael	M. 30		T. 30		L. 30	
M. 31		T. 31				Ti. 31				S. 31	5 m jul o nytår

Den sidst kalender efter at far var død og inden at vi solgte forretningen

Far havde aldrig rigtig brugt efternavnet Christiansen. Og så fik han endelig i 1956, efter derom indgiven ansøgning, bevilliget for fremtiden at føre familienavnet Fischer for sig og sine efterkommere. Bevillingen kom på et flot dokument, hvor der stod: ”Vi Frederik den Niende, af Guds nåde konge til Danmark, de Venders og Goters, Hertug af Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg gør vitterligt: at købmand af Rye pr. Gørlev S. under Holbæk amt” o.s.v. Dokumentet slutter med ”Givet i København, den 4. december 1956. Under Vort Kongelige Segl”.

Efter at far var død, overtog mor forretningen. Jeg havde jo ikke kræfter nok i benene til at jeg kunne satse på en fremtid bag disken. Så jeg begyndte på en uddannelse på Slagelse Tekniske Skole. Det var en 2 årig uddannelse til Teknisk assistent. Som sådan har jeg så ernæret mig igennem livet. Mor havde ikke mod på at fortsætte som købmand. Hun var blevet 60 år og kunne så få enkepension. Mor, Annette og jeg flyttede så i december 1961 til Gørlev, hvor mor havde købt et lille nyt hus.

1. Far og mor ved bilen i 1938 med den nye Mogens 2. Far med den nye bil: Opel Olympia

Som jeg tidligere har nævnt, var far glad for at være bilist. Her foroven ses den bil, som han ejede da jeg blev født i 1938, samt hans sidste bil, som han ejede da han døde i 1960.

Her ses den største og flotteste af de stenøkser, som far fandt derude på jorden ved Store Bælt

Denne her stenøkse var, så vidt jeg husker, over tredive cm lang.

Jyderup 2012

Mogens Fischer